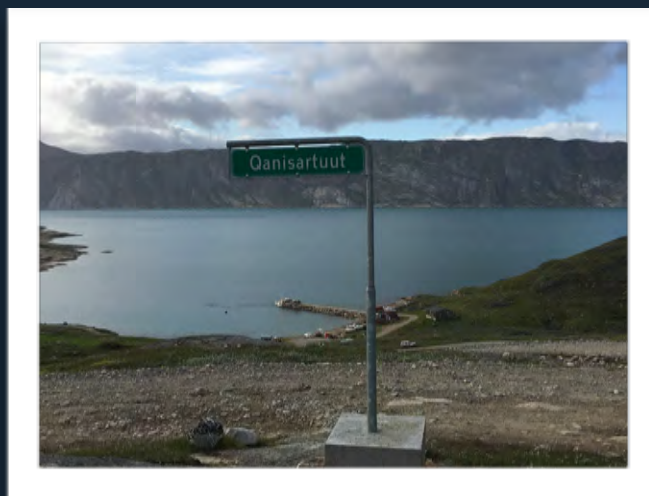

BXLimit

KALAALLIT NUNAATA BRUXELLESIMI SINNIISOQARFIA

2018-imi ukiarmi pisimasut

NAALAKKERSUISUT
GOVERNMENT OF GREENLAND

Imarisaa

- qupp. 3 Sinniisoqarfimmi pisortap Mininnguaq Kleistip aallaqqaasiutaa
- qupp. 5 Sinniisoqarfimmi sulilerlaanik ilisarititsineq
- qupp. 6 Kalaallit Nunaata EU-llu atassuteqaataat pillugit isumasioqatigiinneq, Nuuk ulloq 15. - 16. oktober 2018
- qupp. 8 Issittumik soqutigisallit (Arctic Stakeholder) ataatsimeersuarnerat siulleq Europa-Kommissionimit ingerlanneqartoq
- qupp. 10 Arctic Future Symposium - Issittup siunissaa pillugu ataatsimeersuarneq
- qupp. 11 Arctic Circle Assembly
- qupp. 13 Kimberly process pillugu ataatsimiinneq
- qupp. 14 EU Raw Materials Week
- qupp. 15 OCTA EU Program Workshop
- qupp. 16 ”OAGD” nutaaq?
- qupp. 18 Ny Kaledonia namminersulernissamut naaggaarsimavoq
- qupp. 20 Bruxellesimi taallioartarneq pillugu unnussiornermut Pivinnguaq Mørch-ip tikeraarnera
- qupp. 20 COP 24
- qupp. 22 Brexit
- qupp. 25 Qaqortumi, Igalikumi Qanisartuunilu Policy Dialogue
- qupp. 26 Vivian Motzfeldtip Bruxellesimi tikeraarnera
- qupp. 27 Bruxellesimi Aalisarnermut Joint Committeemik ataatsimiinneq
- qupp. 28 Piffissami aggersumi pisussat

Sinniisoqarfimmi pisortap Mininnguaq Kleistip aallaqqaasiutaa

BXLimit 6-nnut tikilluarit.

Bruxellesimi siunissaq eqqarsaatigalugu massakkut tupinnanngitsumik oqallisigineqartoq tassaavoq Brexit. Taamaattumik maanna BXLimit-imi killiffimmut sumut killissimasoqarneris ilanngussaqaarpugut, alloriaqqinnissat tullii suussanersut, Tuluut Nunaata EU-mut tunngatillugu inissisimanissaa sammivagut. Oqallittoqarsimaqaaq isumaqatigiinniartoqarsimaqalunilu, maannakkullu arsaq Tuluut Nunaata arsaaffimmi affaani tigummivaa. Taamaattumillu aalajangiinissat tullii Tuluut Nunaata aalajangiiffisariaqarpaat. EU-p tungiminit avissaarnissamut Isumaqatigiissut oqaasertat akuersissutiginiikuuat. Akerlianillu Tuluut Nunaata Brexitimut tunngatillugu politikikkut inissisimanermi isumaqatiittoqarnissaanik aaqqiissummik suli takusaqanngilagut – Brexitimullu periarfissat tamarmik teoriikkut suli periarfissaapput. Arsaannerullu silarsuaanni oqariartaatsit atuinnassagutsigit, maanna 2019-mi unamminerup sivitsorneqarneraniippugut. Aalajangiisussamik suli isertitsisoqarsinnaavoq, aammali aallaqqaataanit unammeqqissinnaaneq kingusinnerusukkut periarfissaasinnaavoq. Unamminerullu ingerlanerani unammeqataasut arlaasa sungiusaasuata soraarsitaasinnaanera pisinnaavoq. Nutaamillu sungiusaasortaareernerup kingorna aatsaat unammineq aallarteqqinneqarsinnaalluni. Unammineq aamma taamaatiinnarneqarsinnaavoq, unammisullu illuatungeriit ataatsimuulerseqqinneqarsinnaapput. Aamma illuatungeriit arlaasa unamminerup naammassinngiinnarneqarnissaa toqqaannaratarsinnaanerat pisinnaavoq, imaluunnit unammeqatiminnut akulerutiinnarsinnaanissaat pisinnaalluni. Tamanna tukattumik ingerlavoqpaasiuminaassinnaallunilu. Ajoraluartumilli pineqartoq isikkamik arsaanneriinnaanngilaq politikikkulli aalajangiinerit pingaartumik Tuluut Nunaannut, EU-mullumi annertuumik kingunerlutsitsisinnaasut – aamma Kalaallit Nunaata niuerneranut tunngasuni kingunerluutaasinnaasut pineqarlutik.

Kalaallit Nunaata Bruxellesimi Sinniisoqarfiata Brexitimut pissutsit ingerlanerat qanimut malinnaaffigaat, aammalu Londonimi atorfilittanut aallarniutaasumik ilisarititsissutaasunik ataatsimiinnerit aallartinneqarnissaannut akisussaaffimmik tunineqarsimapput, tassanilu siunissami EU avaqqullugu Kalaallit Nunaata Tuluillu Nunaatalu toqqaannarnerusumik attaveqatigiinnissaat anguniarneqassalluni.

2018-ip upernaavani Europa-Kommissionip piffissami 2021-2027-mut OLT-mik aqqissuussinerup Kalaallit Nunaannillu aalajangerup (Suleqatigiinnissamik Isumaqatigiissut) ataatsimuulersinneqarnissaanik siunnersuuteqartoqarpoq. Taama ataatsimuulersinniarneqarnerannut pisariillisaaneq patajaallisaanerlu tunngavigaat, tassanilu OLT-it Kalaallit Nunaallu kisimik eqqugaassanngillat, aammali nunat isumaqatigiissuteqarfiusut avataaniittut EU-llu suleqatigiinneranni inatsisitigut sinaakkusiussatut aqqissuussanik ingerlatsisut eqqugaassallutik.

Naalackersuisut Kalaallit Nunaata sinnerlugu tusarniaanermut august 2018-mi akissuteqaanni tunniuppaa. September 2018—miilli Kommisionip siunnersuutaa aallaavigalugu isumaqatigiinniavinnerit ingerlatilerpaat. Isumaqatigiinniarnert taakku Rumania EU-mi siulittaasuutillugu 2019-ip ukiuata affaani siullermi suli ingerlapput. 2019-ip ukiuata affaani siullermi EU-mi nunat ilasortaasut isumaqatigiissutissap allaqqanissaanik isumaqatigiissuteqarnissaat neriuutigineqarpoq. Danmark EU-mi ilasortaasut akornanni isumaqatigiinniarnermi peqataavoq. Isumaqatigiinniarnarluni ataatsimiilnnginnerni Danmark Kalaallit Nunaallu isumaqatigiinniutigineqartunut imarisaat ataasiakkaat pillugit ataqatigiissaaralutik ataatsimiittarput. Isumaqatigiinniarnarluni ataatsimiittarnerni takuneqarsinnaalerpoq OLT-mi immikkuualuttut arlariit akerleriissumik aningaasaqarnikkut soqutigisaqartut.

EU-p Issittumut ukkatarinninnera suli ingerlavoq. Issittorlu suli soqutigineqarluarpoq, pingaartumik silaannaap allanngoriartornera pissutigalugu, aammattaarli isumannaallisaanikkut politikikkut ineriartornermik pissuteqartumik, aammalu sumiiffimmi sakkutooqarnikkut annertusaaneq pissutigalugu soqutigineqaleraluttuinnarluni. Aammattaarlu EU Issittumi atortulersuuteqarneq- aamma inuussutissarsiornermut suliniutit aalajangersimasut pillugit malinnaanerulernikuulluni. Aammattaarli Kalaallit Nunaanni aatsitassarsiorfiit nutaat ammartiterlutik aallartikkiartulerner, aammalu Kalaallit Nunaanni mittarfittaarnissamut suliniuteqarnerit pillugit politikikkut aalajangiinerit, taamatullu Nunatsinni ilisimatusarnermi qitiusumik aqusaartorfimmik pilersitsisoqarnera maluginiarneqarput. Pissutsit tamakku sinniisoqarfiup ataatsimeersurnerni, EU-mi aallartitanik ataatsimeeqateqarnermi, Issittup aallaavigineqartarneranut saqqummiuttarpaa.

Pissutsit tamakku allallu arlallit pissutigalugit Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfiata EU-mut tunngasuni ukiup affaani kingullermi ulapaartitsilluarsimapput.

Sulisoqarnerup tungaatigut Aallartitaqarfimmi allatsimik Monika Paulli Andersenimik nuannaarutigalugu atorfinitsitsivugut, aammalu suliffimmik misiliisorput Anton ”Antuukasik” Witt Aalborgimeersoq, Qivioq Nivi Løvstrømimit paarlanneqarpoq.

Atuarluarisi!

Mininnguaq Kleist
Sinniisoqarfiup pisortaa

Sinniisoqarfimmi Allatsi nutaaq Monika Paulli Andersen

Haluukkut. Monika Paulli Andersen-imik ateqarpunga 1. septembarimilu Kalaallit Nunaata EU-mi Sinniisoqarfiani Bruxellesimiittumi allatsitut sulilerpunga. EU-p Kalaallit Nunaatalu politikikkut isumaqatigiissutaannik nakkutiginninneq Suleqatigiinnissamut Isumaqatigiissut, Aalisarnermut Isumaqatigiissut, OLT/OCTA-mi suleqatigiinneq Issittumilu pissutsit tassunga ilanngullugit sinniisoqarfimmi allatsitut suliarisarpakka. Tamakku saniatigut sinniisoqarfimmi ilinniarnerninut atatillugu suliffimmiittumut ilitsersuisuuvunga suliffimilu misiliisorput Anton Witt suliffimmillu misiliisussarput Qivioq Nivi Løvstrøm ilitsersortassallugu. Bruxellesimi Kalaallit Nunaat aamma suliffimmik misiliinissamut periarfissat pillugit apeqqutissaqartoqarpat uunga saaffigineqarsinnaavunga +32 22 33 0962 imaluunniit mailikkut mopa@nanoq.gl

Sinniisoqarfimmi allatsi Monika Paulli Andersen

Suliffimmik misiliisoq Anton Witt

Aluukkut. Anton Bennedsen Witt-imik ateqarpunga 1. september 2018 Kalaallit Nunaata EU-mi Sinniisoqarfiani Bruxellesimiittumi ilinniartutut misiliillunga sulilerpunga. Ulluinnarni Aalborg Universitetimi "Development and International Relations" ilinniarpara. Kalaallit Nunaata silaannaap aalisarnerullu iluani inissisimanagera soqutigisaraara.

Suliffimmik misiliisoq Anton Witt

Kalaallit Nunaata OLT/OCTA-mi suleqatiginninnera soqutigivara aamma Brexit aallaavigalugu siunissaq qanoq issanersoq pissanganarivara. Kalaallit Nunaat Issittorlu pillugit isumasioqatigiinnerni ataatsimiinnernilu peqataaneq, siuliani taaneqartunik imaqaqarniliorneq nalunaarutiginninnerillu pingaarnertut suliasaraakka. Kiisalu allaffimmi ikiortaasarpunga suliareqquneqartullu assigiinngitsut isumagisarlugit. Suliffimmik misiliinerma ingerlanerani allaaserinnissaanga, allaaserisassaralu

“Kalaallit Nunaat aammalu Overseas Association Decision” pillugu imaqassaaq, tamannalu

pissanganartorujussuartut isigaara. Maanna suliffimmi misiliinera naammassiartungajalerpoq, periarfissinneqarsimanageralu qujamasuutigeqaara. Ingerlaneq pissarsiaqarnarfiullunilu ilikkagaqarluarnaqaq. Maanna Danmarkimut utissaanga immikkullu allaaserinnineq, aamma Kalaallit Nunaannut tunngasoq aallartissallugu.

Kalaallit Nunaata EU-llu atassuteqaataat pillugit isumasioqatigiinneq, Nuuk ulloq 15. - 16. oktober 2018

Ilisimatusarfimmi oktobarip qiteqqunnerani inuiaqatigiilerinermik immikkoortortaq aamma Greenland Perspective Kalaallit Nunaata EU-llu akornanni atassuteqaatit pillugit soqutigisaqartunut isumasioqatigiissitsipput. Ilisimatuut, ilinniartut, diplomatit, Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisoq inuillu pingaarutillit assigiinngitsorpasuit 1970-ikkunni oqaluttuarisaanermi pisuni peqataasimasut isumasioqatigiinnermi peqataapput. Rasmus Leander Nielsen aamma Allan Olsen pilersaarummik soqutiginartumik oqallissaarutinillu pissanganartunik aaqqissuussisimapput.

Kalaallit Nunaata EF-imut akkerliulluni suliniaqatigiiffiani ANISA-mi pisortaasimasoq, Kaj Kleist aamma Jens Peter Bonde inuit EF/EU-mut akkerliullutik suliniaqatigiiffiani MEP-iusimasoq, kiisalu Nunanut allanut ministeeriaqarfimmi atorfeqarsimasoq aamma Kalaallit Nunaata aniniarnerani isumaqatiginninniarnerni Kalaallit Nunaat pillugu siornatigut siunnersortitut peqataasimasoq, Ole Samsing peqataasut pingaaruteqarluinnartut ilagisimavaat. Kalaallit Nunaata Bruxellesimi Sinnisoqarfiani

Sinniisoqarfimmi pisortaq Mininnguaq Kleist saqqummiisooq

pisortaasimasut maannakkullu pisortaasut aamma peqataapput: Lars Vesterbrik, Lida Lennert kiisalu maannakkut pisortaasoq Mininnguaq Kleist, siullertut taaneqartoq EF-imit aniniarnermi isumaqatiginninniarnermi aamma peqataasimalluni. Peqataasut assigiinngisitaartumik isiginnittariaasillit ataatsimeersuarnermik uummaarissuutitsipput, matumani aamma pisimasut pingaaruteqarluinnartut, Kalaallit Nunaata EU-llu akornanni maannakkut pissutsinik ilusilersueqataasimasut pillugit oqaluttuortoqarpoq. Taakkua saniatigut Katrine Kærgeard Europa-Kommissionimi maannakkut atorfeqartoq aammalu Camilla

Kalaallit Nunaata EU-llu akornanni oqaluttuarisaanermi atassuteqaatit ataatsimeersuarnermi ullormi siullermi sammineqarput.

Saqqummiinermi oqallinnermilu 1972-imi EF-imut innuttaasut taasisinneqarsimanerat, 1982-imi Namminersornerullutik Oqartussanik qinersineq kiisalu EF-imut akerliussutsinerit ataanni Kalaallit Nunaanni politikikkut eqeersaneq qitiutillugit sammineqarput. Tassani aamma Kalaallit Nunaata EF-imit anineranut suliaq kiisalu 1992-imi Kalaallit Nunaata Bruxellesimi sinniisoqarfeqalernerata pingaaruteqassusia qitiutinneqarlutik.

Taamaalilluni inuiaqatigiit kalaallit 70 %-ii EF-imut ilaasortaajunnaarusullutik qinersinerat 1972-imi Kalaallit Nunaanni siullermeersumik politikikkut annertuumik malunnartitsivoq. Ukiulli tulliani danskit

Astrid Sping Öberg, Mininnguaq Kleist & Camilla Saugstrup

amerlanerusut akuersinerat pissutigalugu Kalaallit Nunaat ilaasortannngortinneqarpoq. Ilaatigut Kalaallit Nunaat EF-imiit anisinniarlugu Kalaallillu Nunaanni aalisarnermut tunngasut nammineq aalajangiiffigisinnaaniarlugit, Savalimmiut (EF-imi ilaasortaaneermut innuttaasut qinersitinneqarneranni peqataanngitsoq) assigalugu, namminersornerulernissaq landsrådip kingorna anguniagarilersimavaa. EF-imi ilaasortaaneermi EF-imit tamanna ingerlanneqarsimavoq. 1979-imi Namminersornerulernerup eqqunneqareerneratigut inuiaqatigiit kalaallit EF-imi ilaasortaaneq pillugu 1982-imi qinersisinneqarput ilisimaneqareersutullu amerlanerussuteqartut aninissaq qinerpaat. EF-ip Kalaallillu Nunaata akornanni isumaqatiginninniarnit aallartippat 1985-imilu Kalaallit Nunaat anivoq, matumanilu Kalaallit Nunaat pillugu Isumaqatigiissut EF/EU-mi atuutilersinneqarluni. Piffissami tassani Kalaallit Nunaata imartaani aalisarsinnaatitaaneermut nammineq aalajangiisnaassuseq oqartussaassuserlu Kalaallit Nunaata qulakkeerpai.

Isumasioqatigiinnerup ulluisa aappaat Ilinniartitaaneermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermut Nunanullu Allanut Naalakkersuisup Ane Lone Baggerip Kalaallit Nunaata EU-llu akornanni maannakkut pissutsit pillugit oqalugiarnertigut aallartinneqarpoq. Naalakkersuisoq Kalaallit Nunaat pillugu isumaqatigiissutip saniatigut pissutsit tungaatigut aalisarnerinnangajammik pingaartitsisoqarsimaneraniit maannamut

angusaqarfiulluartumik suleqateqarluni arlalitsigut isumaqatigiissutitigut atassuteqartarnermik ineriartorsimanermik takussutissiivoq, matumani ilaatigut: Aalisarnermi suleqatigiinnissamik Isumaqatigiissut, Kalaallit Nunaat pillugu aalajangiineq/Suleqatigiinnissamik Isumaqatigiissut kiisalu NunatNunasiaataasimasut akornanni suleqatigiinneq (OLT-mik aqqissuussineq aamma OCTA-mi suleqatigiinneq).

Ullup ingerlanerani isumaqatigiissutitigut atassuteqaatit ataatsimut oqallisigineqannginnerini saqqummiinikkut oqallinnikkullu sammineqartarput. Taassuma saniatigut EU-p missingersuutai pillugit isumaqatiginninniarnerit Multiannual Financial Framework (MFF) aammalu Kalaallit Nunaat pillugu aalajangiinermik OLT-imi aqqissuussinermik kattutsinneqarnerat kiisalu EU-mi suliat maannakkut pisut soorlu Brexit tassungalu atatillugu Kalaallit Nunaannut sunniutaa suliarineqarput.

Kingullertut minnerunngitsumilli Jens Peter Bondep katersugaatini tigussaasut Nunatta Katersugaasivianut katersugaasivimmi aqutsisumut Inge Høst Seidingimut tunniuppai, taakkua ilisimatuunut ilinniartunut kiisalu inunnut paasisassarsiorusuttunut aammalu Kalaallit Nunaata EU-llu akornanni oqaluttuarisaanermut tunngasunik paasisaqarnerorusuttunut nuannaarutaasinnaassapput.

Ataatsimut isigalugu peqataasut amerlasuut isumaqarput isumasioqatigiinneq peqataasut akornanni sunniiveqatigiinermik pilersitsisimasoq, tassa Kalaallit Nunaata EU-llu akornanni pissutsit pillugit ilisimasat nutaat/(itsarnitsat) peqataasunut tamanut iluaqutissatut ingerlateqqinneqarput.

Issittumik soqutigisallit (Arctic Stakeholder) ataatsimeersuarnerat siulleg Europa-Kommissionimit ingerlanneqarpoq

Issittumik soqutigisallit (Arctic Stakeholder) ataatsimeersuarneranni siullermi Europa-Kommissionimit ingerlanneqartumi Bruxellesimi Kalaallit Nunaata Sinniisoqarfia ataasinnigornermi ull. 17. septembari 2018-imi peqataavoq. Issittumi Issittumut ataatsimoortumik attaveqarnerup ilaatut piujuartitsinermut nutarterinermullu aningaasaliissuteqarnerit ullormut programmimi sammisassaapput. Programmi imaqaqisoq nuna tamakkerlugu sinniisut, soqutigisaqaqatigiit kattuffiit namminersortumillu ingerlatsitsisut issittup nunataata immikkoortuanit amerlasuunik sinniisuutitaqarnerannik kinguneqarpoq.

Carsten Grønbech-Jensen, Nunanut Allanut ministeeriaqarfiup Europamut Amerikamullu avannarlernut sullissiviup pisortaa oqalugiartuni ulloq aallartippaa. Oqalugiaat ilaatigut Issittumi silap pissusiata allanngoriartorneranik imaqarpoq, Issittumi – ingammik Kalaallit Nunaanni – ataavartumik nukissioriaatsinut ilippanaateqartorujussuarnik peqarmat. Naak silap pissusiata allanngoriartorneri inunnit pilersinneqartut nalinginnaasumik pitsaasuunngikkaluartut, Kalaallit Nunaannut nutaanik

periarfissaqalersitsivoq, soorlu takornariaqarnerulerneratigut, kiisalu nalinginnaasumik isumalluutitut periarfissarinnerulluni.

Ullormut oqaluuserisassani tulluuttooq innuttaasut matumani ilanngullugit Issittumi nunap inoqqaavisa EU-mit annertunerusumik qitiutinneqarnerat qanoq anguneqarsinnaanersoq, aamma Issittumi nunap immikkoortuani piujuartitsineq Issittumi innuttaasunut qanoq piujuartinneqassanersoq pillugu imaqarpoq. Sinniisoqarfimmi pisortaq Mininnguaq Kleist paasisimasalinnut sassartitanut ilaavoq, oqallinnermilu Issittumi piujuartitsinermi nutarterinermullu ineriartorneq kiisalu "issittup isiginninneranit" piujuartitsisinnaassuseqarnerup ineriartornera sammineqarpoq. Issittumi inuiaqatigiit ineriartornerannut tunngatillugu

Sinniisoqarfimmi pisortaq Mininnguaq Kleist paasisimasallit oqallinnerannut peqataavoq

soorunami Issittumi inuit peqataatinneqartariaqarnerat pitsaasumik tunngavilersorlugu oqaaseqarpoq. Issittumi pissutsinik EU-mi tamakkeratik ilisimasaqarput, Mininnguulli Issittumut tunngatillugu issittumilu nunap inoqqaavisa atugaannik EU-p ilisimasaqaleriartornera nersualarpaa.

Sammissat allat oqallisigineqartut tassaapput ilaatigut Issittumi ataatsimoortumik attaveqarnerneq, tassani uparuarneqarpoq internetikkut attaviup sukkaasup iluani naannerpaamik sukkanerpaamillu aqqummik Issittoq peqarmat, silarsuarlu tamakkerlugu internetikkut attaveqarnerneq sukkanerusunik tunniussaqaarsinnaanera ilippanaateqarpoq. Sulilu allat, issittumi nunat akornanni suleqatigiinneq annertusariaqarpoq, aamma Issittumi ilisimatusarnerup iluani paasisassarsiorneq qitiutinneqarnerusariaqartoq erseqqissaavigineqarput.

Ataatsimeersuarnermi Issittumi ineriartornermut EU-p ikiuussinnaanera apequtaannaasariaqanngitsoq nalinginnaasumik isumaqatigiissutigineqarpoq. Naalagaaffiit Peqatigiivisa (NP) piujuartitsinermik tunngaveqartunik angunigaanut aamma EU-p anngunnissaanut Issittup issittumilu ingerlatsisut ikiorsersinnaalluarpaat. Peqataasut illugiillutik peqatigiinnissaannut periarfissaqarpoq.

Arctic Future Symposium d. 28. november 2018

Issittup siunissaa pillugu ataatsimeersuarneq (Arctic Futures Symposium) ulloq 28. november 2018-imi, Bruxellesimi ingerlanneqarpoq. Issittup siunissaa pillugu ataatsimeersuarneq ukioq manna ingerlanneqartoq ataatsimeersuarnerit ukiumoortut qulissaraat. Kalaallit Nunaata ukioq manna ataatsimeersuarnermi peqataanissaa pingaarsimavoq, tassa Issittoq aamma qulequttat Issittumut tunngasut pingaarnertut isiginiarneqarmata. Issuttumi suleqatigiinnermi issittup ineriartortinneqarnerani issittumi najugaqartut nunap inoqqaavisalu akuutinneqarnissaat ataatsimeersuarnermi pingaarnertut isiginiarneqarput.

Tamatuma saniatigut Issittumi Siunnersuisoqatigiit, akuunerulersinnaaneq eqqarsaatigalugu, qanoq iliorlutik aaqqissusseqqinnermik ingerlatsisinnaanersut eqqartorneqarpoq, soorlu aallartitaqarfiup pisortaata Mininnguaq Kliestip erseqqissaatigigaa, Issittumi Siunnersuisoqatigiinnut ilaasortat arlallit Issittumeersuunngillat. Taamaattumik Issittumi Siunnersuisoqatigiit aamma najukkami innuttaasut akornanni attaveqatigiinnerat illuatungeriittut ingerlanerusariaqarpoq. Ataatsimeersuarnermi pilersaarut imaqarluarpoq taakkulu ilagaat Issittumi suliffeqarfiit taakkulu qanoq iliornermik issittumi inuit pisariaqartitaat pitsaanerpaamik tapersorsinnaaneraat, niuernikkut aqquutit pitsannorsaaaviginerisigut Issittumi attaveqatigiittarnerup qanoq annertusineqarsinnaaneranut isummersuutit, Issittumi kulturi, nutaaliorneq kiisalu imartatigut avatangiisunik mianerinnilluni ineriartortitsineq taassumalu Issittumut sunniutai.

Kalaallit Nunaat apeqqarissaartitsilluni oqallitsitsineri sisamaasuni tamani sinniisooqartitsivoq. Aallartitaqarfiup pisortaa Mininnguaq Kleist oqallitsitsineri siullermi peqataavoq, tassani eqqartorneqarput issittumi suliffeqarfiit issittumi innuttaasunik akuutitsisarnerat aamma issittumi innuttaasut akuutinneqarnerusariaqarnerat isiginiarneqartariaqartoq kiisalu Issittoq politikikkut isiginiarneqartillugu annertunerusumik tusaaniarneqartarnissaat. Jacob Nitter Sørensen, Air Greenland-ip pisortaanera, nunarsuup sinneranut Issittoq qanoq attavilerneqarsinnaanersoq pillugu oqallinnermut peqataavoq pingaartumillu eqqartugai tassaapput Air Greenland-ip piujuartitsinissamik tunngaveqartumik anguniagai taavalu mittarfissat nutaat pingasut, Nuummi, Ilulissani Qaortumilu, nioqutissanik takornarianillu assartuisarnermik qaffassaaqataasussat.

Sinniisooqarfimmi pisortaq Mininnguaq Kleist paasisimasallit oqallinneranni peqataavoq

Hayley A. Henning, Greenland Ruby A/S-imi tunisassiornermut pilerisaarinerimullu pisortap tullia, issittumi kulturi aamma nutaaliorneq pillugit oqallitsitsinerimi peqataavoq. Ilisimatitsissutigivaa maannakkorpiag ujaqqanik erlinnartunik piiaaneq aporaannertaqanngitsumik ingerlanneqartoq, ujaqqallu tuniniakkat tamarmik Kalaallit Nunaata oqaluttuassartaa kulturialu oqaluttuarisaraat.

Henrik Leth, Polar Seafood Greenland A/S-ip siulittaasua, Kalaallit Nunaanni piujuartitsinissamik tunngaveqartumik ineriartortitsinissamut pitsaasunik periarfissaqartoq oqaluttuarpoq taamaattumik imartap avatangiisinik mianerinnilluni ineriartortitsiffiginissaanut Kalaallit Nunaanni annertuunik periarfissaqartoqarpoq. Taamaattoq tamatumunnga pisariaqartoq tassaavoq attaveqaatit pitsaanerulersinneqarnissaat, sulisussanik nioqqustissianillu assartuisinnaanermik piviusunngortitsissussanik. Erseqqissaatigaali piviusunngortinneqarsinnaasut suunersut aamma piviusunngortitassat pitsaannginnerusut suunersut isiginiarneqartariaqartut.

*Vicegeneralsekretæri Christian Leffler
naggataasumik oqalugiaateqarpoq*

Ataatsimeersuarneq European External Action Service-mi aningaasaqarnikkut nunarsuarmioqataanermilu unammilligassat pillugit vicegeneralsekretæriata Christian Leffler-imit naggaserneqarpoq, taassumalu Mininnguup erseqqissaatigisaa oqaatigeqqippaa, issittumi inuit, Issittumi kulturi aamma qangaaniilli ileqqut, nunap immikkoortuanut politikkinik suliaqartoqartillugu akuutinneqarnerusarnissaat erseqqissaassutigalugu.

Arctic Circle Assembly 2018

Arctic Circle Assembly ulluni 19. - 21. oktobarimi Reykjavíkimi, Island, ukiumoortumik arfinilissaanik ingerlanneqarpoq. Ataatsimeersuarnermi peqataasut nunanit 60-it amerlanerusuneersut 2000-it sinnerlugit peqataapput. Taakkununga Kalaallit Nunaannit sinniisuutitaasut ilaapput, Kalaallit Nunaata Bruxellesimi aallartitaqarfianeersut ilanngullugit. Issittup ilaani soqutiginaateqartuni issittoq pillugu soqutigisaqatigiit katersortinnissaat suleqatigiinnerullu annertusarnissaa Arctic Circle Assemblymi siunertaavoq. Matumani niuerneq, inuussutissarsiorneq, aningaasaliisarneq, ilinniartitaaneq, ilisimatusarneq, sila aamma sillimaniarnikkut politikki oqaluserineqarput. Taamatuttaaq Issittumut nunat tamalaat malinnaanerisa patajaallisarneqarnissaa ataatsimeersuarnermi siunertaavoq.

Siuliani Arctic Circle Assembly-qarneranut sanilliullugu, Issittumi sillimaniarnikkut politikkeqarneq maluginiarneqarnerulersimasutut isikkoqarpoq. Pingaartumik Ruslandip aamma NATO-p akornanni aaqqiagiingissut kiisalu nunanut allanut issittumullu Kinap politikikkut isoqutiginnileraluttuinnarnera, ataatsimoorfinni, ataatsimiinnermi aaqqissuussinernilu pisup saniatigut ingerlanneqartuni oqallisigineqarput. Minnerunngitsumik soqutigisaqatigiit kangianeersut kitaaneersullu akornanni suleqatigiinnerup qanoq annertussuseqarneranik Arctic Circle Assembly takutitseqataavoq. Tamanna ersarissumik takuneqarsinnaavoq, assersuutigalugu illersorneqarsinnaasumik nungusaataanngitsumik nunat tamalaat ilisimatusarnerat ingerlanneqartoq, issittumi qulequttat assigiiaartut pillugit soqutigisaqatigiinnermit aallaaveqartoq.

Nunanut Allanut Naalakkersuisoqarfimmiit aallartitat taavalu Washingtonimi Bruxellesimilu Sinniisoqarfinnik aallartitat

Kimberly process pillugu ataatsimiinneq 2018

Kimberley Ingerlannerani ataatsimoorluni ataatsimiinneq Bruxellesimi ulluni 12. - 16. novembari 2018-imi ingerlanneqarpoq. Kalaallit Nunaanniit Inuusutissarsiornermut Nukissiuuteqarnernullu Naalakkersuisoqarfik atorfilittatigut peqataatitaqarpoq. Bruxellesimi Sinniisoqarfimmit aamma ullualunni peqataasoqarpoq.

Kimberley Ingerlanneqarnera (Kimberley Processen) (KP) 2000-imi aallartippoq, tassani soqutigisaqartut assigiinngitsut oqallinnermik aallartitsippot, diamantit suliarineqarsimangitsut atorlugit Afrikami nunani arlalinni innuttaasut imminnut sorsuunnissaat aningaasalersorneqartarnerannut tunngatillugu qanoq ililluni Naalagaaffiit Peqatigiivisa kinguneqartitsisarnerata ingerlaannarnissaa qulakkeerniarlugu oqallittoqarluni.

Ukiut pingasut qaangiunnerini oqallinnerit maanna suliffissuarnut naalakkersuisunut NGO-nullu tunngassuteqalersimasut aqqissuussap “The Kimberley Process Certification Scheme”-p (KPCS) pilersinneqarneranik kinguneqarput. KPCS-imi peqataasut diamantinik suliarineqanngitsunik KPCS-imi peqataasunut allanut eqqusuillutillu annissuinerisigut ”diamantinik aporaaffiusuneertut” imaluunniit ”Diamantit sorsunnermut aningaasalersuutitt” (bloddiamant) niuerneqarnerat unitsinneqarnissaa kiisalu nassiussat tamaasa Kimberley Process Certifikatimik peqartarnissaat KPCS-imi siunertaapput. Ullumikkut KP-imi ilaasortat nunarsuarmi diamantinik niuernerup 99,8%-ia isumagisarpaat.

Asseq: *EEAS - europa.eu*

2018-imi EU KP-imi siulittaasuuvoq aammalu aqqissuusseqqinnerup nalaani 2019-imi Indiap siulittaasuunerata nalaani naammassisussami KP-mik aqutsisimalluni. Diamantinut aporaaffiusuneersunut tunngatillugu KP-ip nassuiaataani nalinginnaanerusumik inuttut pisinnaatitaaffinnik unioqqutitsineq aamma ilanngunneqassasoq NGO-t piffissami sivisuumi kissaatigalugu saqqummiuttarsimavaat.

2015-imi februaarimi Kalaallit Nunaat EU-mut atassuteqarnini aqqutigalugu KP-imi suliamut pisortatigoortumik ilanngunneqarpoq. Tamanna isumaqarpoq Kalaallit Nunaat KPCS-imi peqataassasoq, taamaallaallu EU aqqutigalugu KP-imi peqataasunut allanut peqataasunillu allanit diamantinik silisaanngitsunik eqqusuillunilu annissuinnaalluni. Kalaallit Nunaanni ullumikkut diamantinik aningaasarsiuutigalugu paaasoqanngilaq, naak Kalaallit Nunaanni diamantinik nassaartoqarsimagaluartoq. Nunatta peqataanera ”siunissamat piareersarnertut” isiginneqarsinnaavoq.

EU Raw Materials Week 2018

EU Raw Materials Week EU-p ukiumoortumik ingerlattarpaa, taanna ingerlanneqarpoq ulluni 12.-16. november 2018-mi, Europa Kommissionen-imillu aqqissuussaavoq. Tassanilu aatsitassat suliassaqarfimmilu tassani qulequttat maannakkut soqutigineqarluartut oqaluserineqarput. Tamatuma saniatigut inuit suliassaqarfinit assigiinngitsuneersut isumassarsiaminnik misilittakkaminnillu paarlaasseqatigiissinnaanerit aqqissuussap periarfissippai.

Sapaatip akunnerata ingerlanerani Aatsisassanut Suliffeqarnermullu Naalackersuisoqarfik sinnerlugu sulilluni misiliisoq Anton Witt, ulloq naallugu ataatsimeersuarnerni marlunni peqataavoq, matumani “Responsible supply of raw materials” kiisalu “6th annual High Level Conference of the European Innovation Partnership (EIP) on Materials” ilanngullugit. Taaneqartoq siulleq Europa Kommissionen-imit ulloq 13. november 2018-mi Bruxelles-imi ingerlanneqarpoq..

Asseq: ec.europa.eu

Ataatsimeersuarneq una, aatsitassanik tunngaviumik pilersuinermit taakkuninngalu akisussaassuseqartumik atuinermit tunngatinneqarpoq. Aatsitassat piiarneqartut piujuartitsinissamik tunngaveqarnissamik anguniakkat piviusunngortinniarneqarnerannut, akisussaassuseqartumik ineriartortitsinermut aamma EU-mi suliffissaqartitsiniarnermit qanoq tapersiisinnaanersut qanorlu sunniuteqarsinnaanersut ataatsimeersuarnermi pingaarnertut eqqartorneqarput. Tamatuma saniatigut aatsitassat piiarneqarnerannut atatillugu unammilligassat aamma ataatsimeersuarnermi sammeneqarput. Aatsitassanik annertooujussuarnik EU-p suliffissuqaarfii pisariaqartitsippat taamaattumillu suliassaqarfimmi uani EU-p iliuuseqarnerunissaa pingaartuuvoq. EU-mi namminermit piiaanissamut aamma akuiaanermut periarfissat EU-p misissortariaqarai ataatsimeersuarnermi kaammattuutigineqarpoq. Matumani nunanit allanit aatsitassanik annertuumik EU-mut eqquussisarnermik isumalluuteqarneq killilerumallugu aamma EU-p nunarsuarmi unammillersinnaalluarnera annertusiumallugu. Taamatuttaaq piujuartitsinissamik tunngaveqartumik aatsitassanik ineriartortitsineq isiginiassallugu pingaartuusoq ataatsimeersuarnermi naqissuserneqarpoq. Matumunnga patsisaavoq mingutsitsineq piiaanermik suliaqarnermit atassuteqakkajummat taamaattumillu siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu EU nunanut allanut nallersuussinnaassappat, suleqatigiinnerup annertusineqarnissaa nukittorsarnissaalu pingaaruteqarluni.

Ataatsimeersuarneq qaffasissumik inissisimasoq 6th annual High Level Conference of the European Innovation Partnership (EIP) on Materials EU Raw Materials Week-imi pingaarnertut aqqissuussaavoq ulloq 14. november 2018-imi ingerlanneqarluni. Aqqissuussami aatsitassat sammeneqarput, gas-inik silaannarmik kissatsitsisartunik aniatitsinerup appartinissaannut akissuteqarnertut aamma aningaasaqarnermi kaaviiartitanut sunniutaatut. Ataatsimeersuarnermi qulequttat soorlu batteri-t

naleqarnerulersittarneranni ataqatigiinneq, orpiit tunisassiarineqarnit, atortussianik amerlisaarujussuarneq, aamma suliffissuarnut nukimmik pisariaqartitsilluinnartunut aatsitassat sunniutaat eqqartorneqartunut ilaapput. EU Raw Materials Initiativ aqquqatigalugu suut iluatsinneqarsimanerat pillugu oqaluttuassartaasut aamma ataatsimeersuarnermi saqqummiunneqarput. Ullormi inerniliunneqartut tassaapput:

- aatsitassanik pitsaanerpaamik atuinnissaq isiginiarneqarnerusariaqarpoq,
- CO₂-mik aniatitsineq ineriartormik pilliuteqarnani appartinneqartariaqarpoq,
- isumaginninnermut tunngasut peqataatinneqarnerat suleqatigiinnerlu annertunerusariaqarput,
- politikkerit pitsaanerumik sungiusarneqartariaqarlutillu ilinniartinneqartariaqarput naggasiullugulu,
- Europami aatsitassarsiorsinnaanermut periarfissanik misissuinerit ingerlanneqartariaqarput.

OCTA EU Program Workshop 2018

OCTA pillugu pikkorissarneq ulluni 21.-22. november 2018-imi ingerlanneqarpoq, tassani sinniisuutitaasut Ilisimatusarfimmeersut, Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut Ilageeqarnermut Naalakkersuisoqarfimmeersut, Pinngortitaleriffimmeersut, Kommuneqarfik Sermersuumeersut, EU-mi Kalaallit Nunaata aallartitaqarfianeersut saniatigut, peqataapput. EU-p pilersaarutaani nunat OLT-iusut peqataasanninnerat nassuerutigalugu, qanoq iliorluni nunat OLT-iusut peqataasarnerisa qaffanneqarsinnaanerat pillugu qaammarsaanissaq OCTA EU-p pikkorissartitsineranut siunertaavoq. Taamaattumik nunanit OLT-ineersunit soqutigisaqatigiit pingasut peqataanerat OCTA-mit aningaasanik tapiiffigineqarsimavoq. Nunat OLT-iusut EU-p pilersaarutaanut sorlernut ilaasinnaanersut sammineqangaatsiarpoq. Nunanit OLT-iusunit sinniisuutitaallutik peqataasut pingaarnertut isumaqatigiissutigaat, nunat OLT-iusut EU-mi pilersaarutitut peqataasinnaanerat ajornanginnerulersinneqartariaqartoq. Tamatuma saniatigut nunat OLT-iusut qinnuteqartarnerannut ikiorsiisinnaasut nittartakkakkut pikkorissartitsisarnissaat suliarineqartariaqarnerat kiisalu aappaagu EU-p

OCTA Workshop-imi peqataasut

pilersaarutaanut nunat OLT-iusut peqataasarnerisa annertusineqarnissaat siunertaralugu aamma OCTA pikkorissarnermik uunga assingusumik ingerlatseqqittariaqartoq oqaluuserineqarput. Europa Kommissionenimiit Erasmusip missingersuutaata marloriaatinngortinneqarnera aallaavigalugu, piffissami tulliuuttumi pilersaarutit tulliisa ingerlanneqarnissaanni nunat OLT-iusut annertuunik periarfissaqarput. **Erasmus+** EU-p pilersaarutaasa akornanni nunani OLT-iusuni

nuannarineqarnerpaasoq pikkorissarnermi uppernarsarneqarpoq. Erasmus+ tassaavoq EU-p pilersaarutaa

ilinniartitaanermut, sungiusarnermut aamma inuusuttunut tapersiisarnermut kiisalu Europa-mi timersornermut tapiissutinik tunniussisartuq. Erasmus+ pingaartunik nuannarineqarpoq pilersaarutip qinnuteqarnermi periusertitaasa pisariitsuunerat pissutigalugu aamma nunat OLT-iusut ilinniartitaanermik ingerlatsinerminni pingaarnersiunerminnut atatillugu pilersaarutip ilinniartitaanermik aallussinera aallaavigalugu.

“OAGD” nutaaq?

Maanna Overseas Association Decision (OAD), Nunat Imarpiup Akianiittut Nunasiaataasimasullu Aaqquissuussinerat, ingerlasoq piffissami uani Multiannual Financial Framework (MFF)-mi ingerlasuni atorunnaassaaq, ukiuni arlalinni aningaasaqarnikkut sinaakkusiaq 2020-moortuq. Europa-Kommissionip siunertaraa ”Kalaallit Nunaannut Aalajangiussaq” (Suleqatigiinnissamut Isumaqatigissuut) OAD-mik piffissami 2021-mit 2027-mut ingerlasussami ataatsimut allaqqanissaat. MFF EU-p ukiuni arfineq marlunni aningaasaqarnermut inatsisaatut oqaatigineqarsinnaavoq. EU-p nunanik avataaniittunik suleqateqatigiinnermut isumaqatigiissutai sinaakkutaapput EU-mi inatsisitit inissisimasut taakkunanilu amerlasuut MFF-imi piffissaq malittarpaat. Nutaamik MFF-iliortoqartussanngoraangat nutaamik isumaqatigiinniartoqartarpoq, MFF-ip atuutilinnginnerani.

OAD 2014-mit 2020-mut ingerlasoq aamma Kalaallit Nunaannut atuuppoq, aamma Kalaallit Nunaat Nunat imarpiup akianiittut nunasiaataasimasullu (OLT) EU-mi inissisimavoq. Taakku saniatigut Kalaallit Nunaat ilisimaneqareersutut EU-mik immikkut isumaqatigiissummik ingerlatsivoq, Bruxellesimi EU-milu Greenland Decision / Kalaallit Nunaannut Aalajangiussatut ilisimaneqartuq. Kalaallit Nunaannut Aalajangiussakkut Kalaallit Nunaata karsianut aningaasat 217,8 mio. Euro-t tungaanut piffissami 2014—mit 2020-mut EU-mit pissarsiassatut qulakkeerneqarput.

EU-p nutaamik ataatsimut allaqqalersitsinissamut siunnersuutaani ”OAGD” 2021-mit 2027-mut atuuttussami OAD atuuttut aamma Kalaallit Nunaannut Aalajangiussaq ataatsimut allanneqassapput nutarsarneqarlutillu. Taama iliuuseqarneq EU-p pisariillisaaniarneratut ataatsimut isigineqartariaqarpoq. Tamatuma Kalaallit Nunaat kisimi eqqugaanaviangilaq, allarpassuilli inatsisitigut aalajangersakkat (OAD-i aamma Kalaallit Nunaannut Aalajangersagaq EU-mi inatsisitigut aalajangersagaapput), taamaalilluni EU-mi allaffissornerup oqilisaavigineqarnissaa siunertaalluni. EU-mi allaffissorneq tunngavimmigut annertuallaarlunilu akisuallaarpoq, taamaattumik akimmisaarfiit annikillisarlugillu assigiissaarneqassapput, taamaalilluni politikkikkut pingaarnersiukkat pisariaqartitalu allat akissaqarfigisinnaajumallugit. Nunat allat arlallit EU-mit aningaasatigut taperneqartartut aamma eqqorneqassapput. Ataatsimut allassimalernerisigut nunat OLT-meersut allat Ineriartornermut Aningaasaateqarfimmit taperneqarsinnaajunnaassapput, Ineriartornermut Aningaasaateqarfik EU-p missingersuutaanut ilanngunneqassammat. Kalaallit Nunaata aningaasat EU-mit pissarsiarisartagai toqqaannartumik EU-p missingersuutaanit pissarsiarisarpai – Kalaallit Nunaat EU-p

missingersuutaanni immikkut missingersuutitut allassimavoq. OLT-milu nunat allat "Den Europæiske Udviklingsfond" tassa EU-p Ineriartornermut Aningaasaateqarfianit aningaasalersorneqarput. Taamaattumik allannguutissat OLT-mi nunat allat EU-mik teknikkikkut-aningaasatigullu suleqateqarneq annertunerusumik malugisaqarfignissaat. Kalaallit Nunaata EU-mi missingersuutitigut EU-mik aningaasaqarnikkut suleqateqarneq maanna misilittagaqarfignereerpaat, taamaattumillu tassuma malitassat malitsinneqareerlutik.

Piffissami aggersumi 2021-mit 2027-mut aningaasat Kalaallit Nunaannut immikkoortinneqarsimasut 225 mio. Eurot pallillugit amerlassuseqarput, nutaatullu Kalaallit Nunaata aningaasaliinnermut immikkoortitanut allanut aningaasanik qinnuteqarsinnaalissaaq – soorlu Kalaallit Nunaata nunanik sanilerisanik suleqateqarnermut suliniutinut.

Maluginiarneqartariaqarpoq Kalaallit Nunaannut aalajangiussaq peerniarneqanngimmat, immikkuullarissumilli saqqumiunnaassaaq, OAD-illu – OLT-nut aaqissuussat ataatsimooqatigilissallugu allat assigalugit inissisimalissalluni. Ataatsimut allassimalerana teknikkikkut isigalugu ajortumik kinguneqartariaqanngilaq, tassami EU-p Kalaallit Nunaatalu suleqatigiinnerat ullumikkutut imaqarluni ingerlaannarsinnaammat, naak massakkut EU-p tungaanit ilinniartitaanerup saniatigut suleqatigiiffiusinnaasunik allanik mangartaasissutigineqaraluartoq. Maluginiarneqartariaqarpoq EU-mik suleqatigiissutaasinnaasut nutaat maanna EU-p ilinniartitaanermit aningaasaliissutaanit EU-p ilinniartitaanermit suliaqarnermi ukiut tamaasa tunniunneqartartunit tiguneqartariaqassammata.

Taamaattorli suleqatigiiffiusinnaasunik nutaanik Kalaallit Nunaanni ilinniartitaanermit attuumassuteqartunik imaluunnit pitsaasunik sunniuteqartussanik nassaarnissamut qinnuteqaateqartoqarsinnaavoq. EU-mit kissaatigineqartoq tassaavoq EU-p iluani nunat isumaqatigiissutit avataaniittut EU-mit taperneqartartut EU-p tapiissutigisartagaasa arlaatigut EU-mut iluaqutissanngorlutik utertarnissaat annertusiartortumik piumasarineqarmata.

Kalaallit Nunaat sinnerlugu Naalakkersuisut OAD-p Kalaallit Nunaannullu aalajangersakkap Europa-Kommissionip siunnersuutaanut tusarniummi akissuteqarnikuupput. Maanna EU-mi nunat ilaasortaasut iluminni allakkat oqaasertaasa imarisasaanik isumaqatigiinniartarput ataavartumik nalimmassarneqartartumik. Tassani pingaartumik Kalaallit Nunaata Bruxellesimi Sinniisoqarfiata danskit isumaqatigiinniartitaanut isumaqatigiinnialinnginnerni qanimut attaveqarput.

Sinniisoqarfiullu pissutissaqarluartumik EU-mi nunat ilaasortaasut isumaqatigiinniartarput ataatsimiittarnerini peqataanngilaq. Isumaqatigiinniarterillu ingerlanerani apeqqutigineqartartut aallaavigalugit sinniisoqarfup Namminersorlutik Oqartussani Naalakkersuisoqarfiit attaveqarfignissaat. Tupinnanngitsumik EU-mi nunat OLT-nik ilaasortallit OLT-t ataatsimut isigalugu soqutigisaannik ingerlatsipput. Illuanili soqutigisanik ersarissumik aporaattoqarsinnaavoq, soorlu OLT-it iluani aningaasanik agguassinissamut apeqqummi, taamaattumillu apeqqummi tassani sakkortuumik isumaqatigiinniartartoq. EU-mi nunat ilaasortat OLT-nik nunallit Danmarkip saniatigut tassaapput Frankrig Hollandilu. Maluginianeqassaarlutit Tullit Nunaata OLT-vi

Brexit pissutigalugu piffissami 2021-mit 2027-mut "OAGD"-mut peqataannginnissaat naatsorsuutigineqarmat.

Europa-Kommissioni neriuppoq allakkap imassaanut isumaqatigiinniarneq ukioq 2019-mi naammassineqareersimassasoq. Tupaallaatissaanaviangilarli allakkiap imassaanut aatsaat 2020-mi isumaqatigiittoqassappat, tassami MFF-imut isumaqatigiinniarnert aatsaat 2020-mi naammassineqassammata.

Ny Kaledonia namminersulernissamut naaggaarsimavoq

Ny Kaledonia Frankrigip nunasiaatigisimasaanni annerpaavoq, Australiap kujataata kangisissuaniippoq tassaallutillu Manerassuarimi qeqertat. Nuna 18.575 km²-inik isorartussuseqarpoq 279.070-inillu inuttussuseqarluni. Kalaallit Nunaat assigalugu Ny Kaledonia OLT-tut EU-mut atassuteqarpoq, tamanna Europa Kommissionip Siunnersuisoqatigiivini nunat nunasiaataasimasut kattuffiata EF-imut kattunnerat pillugu aalajangiinermi aalajangersarneqarpoq.

Kejser Napoleon III-p peqqussusiineratigut nuna 1853-imi Frankrigip nunasiaatigilerpaa aallaavittullu pillagaqarfittut atorsimallugu, kisiannili nikkelimik nassaartoqarnerata kingorna Frankrigip periaatsini allangortippaa Ny Kaledoniamilu aatsitassarsiornerup ineriartortinneqarnissaa aallutilerlugu.

Sorsunnersuup aappaata kingorna nunasiaajunnaarsaanerup nunarsuarimi atuutilerallaffiani Ny Kaledonia nunasiaaginnarsimavoq. 1946-mi qeqertat franskit nunasiaatigisimasaattut taaneqarput, matumani kanakkit franskit innuttaasuisulli pisinnaatitaaffeqalersimallutik. Taamaakkaluartoq kanakkit namminersornissamik piunarsaqarnerat pissutigalugu kanakkit franskillu kanakkinut tapersersuisut akornanni eqqissiviilliornerit nakuusernerillu unissimangillat. 1960-ikkut ingerlaneranni nunat allat nunasiaataasimasut nunasiaajunnaarnerisa nalaanni qaamasunik amillit amerlasuut Ny Kaledoniamut nunasisimapput. 1980-ikkunni Ny Kaledoniami, tamatumuunakkut franskit sakkutuuisa Kanakkillu namminersulerusuttut akornanni eqqissiviilliorartoqarsimavoq. Eqqissiviilliornerit ukiuni arlalinni ingerlasimapput matumanilu inuit 80-it akornanniittut toqusimallutik. Eqqissiviilliorneq illuatungeriinnik taakkunannga marlunnik kattussisuusussamik "Isumaqatigiissut Matignon"-imik isumaqatigiissusiortoqarneranik kinguneqarsimavoq. Parisip toqqaannartumik aqutsinerata taamaatinneqarneranik 1998-imilu namminersulernissamut qinersinissamik periarfissaqalerneq Isumaqatigiissutip Matignon-ip aamma kingunerai.

Asseq: [bt.dk](#)

1998-imi Isumaqatigiissut Noumea akuerineqarpoq, matumani franskinut atassuteqarunnaariartornissamut pilersaarut aalajangersarneqarpoq. Taassuma saniatigut isumaqatigiissut aqutugalugu namminersulernissamut taasisitsineq pilersaarutaasoq kinguartinneqarpoq. Isumaqatigiissut Noumea pissutigalugu Ny Kaledonia Kalaallit Nunaannut assersuunneqarsinnaavoq, tassami suliassaqarfiit arlallit namminersuutigineqarput suliassaqarfiilli ilaat soorlu nunanut allanut tunngasut nunasiaateqarsimasup nakkutigisarai.

Ny Kaledoniami franskit innuttaasuisa taasinissamut pisinnaatitaaffiisa killilerneqarnissaat franskit inatsisartuisa 2006-imi akueraat, tamannalu Kanakkit isaannit ajugaanerujussuartut isigineqarpoq. 2018-imi Ny Kaledonia namminersulernissamut taasinissamut periarfissinneqaqqippoq. 4. November 2018-imi innuttaasunut taasititserernermi kisitsinermi inernerit takutippaat innuttaasut franskit aqunneqaannarusullutik namminersulernissamut 56,4 %-it naaggaarsimasut 43,6%-illu namminersulernissamut taasisimallutik. 2018-imi taasereernermi inernerit taamaaginnassappata Ny Kaledonia 2020-mi aammalu 2022-mi taaseqqinnissamut periarfissinneqaqqissaq.

Ny Kaledoniap franskit nunasiaataanerani pillakkanut nunasiffittut atorneqarnerani franskit 22.000-t missaanniittut Ny Kaledonialiaanneqarsimapput, tamatumalu kingorna nappaatit nunap inoqqaavinut siaruarsimapput. Kitaaniit nunamut isaasoqarnera nunap inoqqaavisa kanakkit amerlasuut toquneranni nunap inoqqaavisa ikileriarujussuarnerannik kinguneqarsimavoq. Taakkua saniatigut innuttaasut agguarsimanerannik annertunerusumik sunniuteqartumik qaamasunik amillit suli amerlanerit Ny Kaledoniamut nunasiartorsimapput. Ullumikkut oqaatigineqartutut innuttaasut 279.070-iupput, taakkunanngalu kanakkit 43%-it missaannaanniipput. Tassa namminnek nunaminni ikinnerussuteqarput. Taasititsinermi 43,6%-it namminersulernissamut taasisimanerisa takoqqaarnerani nunap inoqqaavi 43%-iusut taamatut taasisimasorinarsinnaapput. Kisiannili taasinermi nunami ikinnerpaamik ukiuni 30-ni najugaqarsimanissaq piunasaqaatillu allat piunasaqaatigineqarsimapput.

Frankrigimiit Ny Kaledoniamut ataatsimut tapiissutigineqartartut taasinermi inernermut pissutaasut ilagisinnaavaat – danskit aningaasaataanni 10 mia. kr.-nik naleqarput, taakkualu Ny Kaledoniamut pingaaruteqarluinnarput. Namminersulernissamut pisinnaatitaaffik Kanakkinut naleqassusermut tunngavoq, taamaattumik oqaaseqartartoq oqarsimavoq: "Kanakki ataasiinnarluunniit sinnerukkaluaruni kiffaanngissutsini sorsuutigissavaa." Taamaattumik Frankrigip Kanakkillu ataqatigiinnerat pitsaanerpaamik toqqammaveqanngitsutut nalilerneqarsinnaavoq. Siunissami ataasiaq aappassaannilluunniit taasisoqarumaarpoq, taakkualu malinnaaffigissallugit pissanganarluinnartuussapput.

Bruxellesimi taallioartarnej pillugu unussiornermut Pivinnguaq Mørch-ip tikeraarnera

Europamiut kulturikkut kingornussaasa nukittorsarneqarnissaat aamma europamiut ataatsimoorfiannut akuusutut misigissutsip nukittorsarnissaa EU-mi suliffeqarfiit tamakkerlutik sulissutigiumavaat. Tassunga atatillugu EUNIC-ip, European Union Institute for Culture, Transpoesie Poetry Festival, oqaatsinik arlalinnik atuisinnaassuseqarneq/oqaaseqarneq aamma assigiinngisitaarneq nalliuttorsiuutiginiarlugit ukiut arlalissaannikk aaqqissuuppaa. European Day of Languages naapertorlugu, taallioartarnej pillugu unussiornej ulloq 11. oktobari 2018-imi Balasse Institute-mi aaqqissuunneqarpoq. Pisumut atatillugu taallioartut arfineq-marluk nunanit tamalaaneersut aaqqissuisut taalliaminnik nammineerlutik oqaatsitik atorlugit atuffassiartoqqullugit aggersarsimavaat. Kalaallit Nunaat aamma akimarpaluttumik sinniiseqarpoq Kalaallit Nunaata taallioartuisa ikittut ilaannit Pivinnguaq Mørch-imit, attortinnartumik taalliamik ilaannik inuunermut tunngalluinnartunik kalaallisut atuffassivoq.

Taallioortoq Pivinnguaq Mørch

COP 24

Silap pissusaa pillugu ataatsimeersuarnej COP24 tamatumuuna Katowice-mi Polen-iittumi, ulluni 2. december-imiit 14. december 2018 ilanngullugu ingerlanneqarpoq. COP21-ip ingerlanneqarnerani Paris-imi isumaqatigiissut akuersissutigineqarmat, Kalaallit Nunaannut tunngatillugu nunamut mianerinninnissaaq, Kalaallit Nunaata isumaqatigiissuteqarfiginera naapertorlugu, Danmarkip tungaanit piumasarineqarpoq. Tamanna ilaatigut patsiseqarpoq, Kalaallit Nunaanni aningaasarsiornikkut suliffissuaqarnikkullu ineriartortitsinissamik kissaateqarnermit. Naak Kalaallit Nunaat Paris-imi Isumaqatigiissummut ilaangikkaluartoq, gas-it silaannarmut kissatsitsisartut silaannartatsinnut aniatinneqartut killilerneqarnissaannik nunarsuarmioqatigiit anguniagaqarnerat Naalackersuisut tapersorsorpaat taamaattumillu ineriartornerup malinnaavigiinnarnissaanut soqutiginnillutik. Naalackersuisut sinnerlugit Kalaallit Nunaata Aallartitaqarfia Bruxelles-imiittup allatsia Monika Paulli Andersen ulluni 10. – 14. december COP24-mi peqataavoq.

Asseq: Monika Paulli Andersen

Naak Paris-imi Isumaqtigiissut inatsisitigut pituttuisuugaluq, ataatsimoorussat silaannaap suliniuteqarfiginissaa malillugu, nunat suliniuteqarnertik qanoq ingerlanneraat pillugu paasiuminartunik maleruagassanik imaqqanngilaq. Taamaattumik qanoq iliornermikkut silaannaap allanngoriartorneranut suliniutiminnut tunngatillugu maleruagassiornissaminnut isumaqtigiilersinnaanissaannut atatillugu Paris-imi Isumaqtigiissummut nunat atsioqataasimasut katersuutsinnissaat COP24-ip siunertaraa, taamaalilluni nunat tamarmik imminnut paasiuminarnerusumik malinnaaffigeqatigiissinnaassammata.

COP24-ip ingerlanneqarnerata nalaani paasinarsivoq, nunat taama amerlatigisut soqutigisaat ataatsimoortinniassallugit ajornaatsuinaanngitsoq ilaatigut patsisigalugit silaannaap allanngoriartornera pillugu akiuiniarnermik suliniuteqarnermut tunngasutigut assigiinngitsunik qaffasissuseqartunik anguniakkat. Nunat amerlanerpaartaat Paris-imi Isumaqtigiissummik tamakkiisuusumik malinninnissamut piareersimapput imaluunniit ingerlatitseqqikkumallutik. Kisianni assersuutigalugu nunat uuliasiortuusut matumani Saudi-Arabien, Kuwait, Rusland aamma USA ilaallutik, Paris-imi Isumaqtigiissut ip akuerinissaanut pisussaaffilerneqarumangillat. Tamanna Brasiliamut aamma atuuppoq tassa nunap orpippassuaqarfiisa annertuut aningaasarsuutiginnissaanik kissaateqarami.

Sinniisoqarfimmi allatsi Monika Paulli Andersen COP 24-mi

IPCC-ip sila pillugu nalunaarusaata kingulliup, silaannarmut aniatitat appartinneqarnissaannut suli anguniagaqarfiunerusumik iliuuseqarnissamik innersuussiffiusuusup akuerinissaanut sakkortuumik akerliusoqarpoq, nunat tassaallutik USA, Rusland, Saudi Arabien kiisalu Kuwait. Taarsiullugu nalunaarusiap tusaatissatut tiguneqarnissaa isumaqtigiissutigineqarpoq.

Naak isumaqtiginninniarnertit ajornakusooruqartut, arfininngornermi ulloq 15. december nunat atsioqataasimasut ataatsimoorlutik isumaqtigiinnissaat anguneqarpoq. Atuuttunngortitsinissamik isumaqtigiissut nutaaq Paris-imi Isumaqtigiissummut tapertaavoq tamatumalu Paris-imi Isumaqtigiissummi anguniakkat anguneqarnissaannut maleruagassat imarivai. Taamaalilluni maannakkut CO₂-mik aniatitsinerit qanoq uuttorneqartarnissaat nalunaarsorneqartarnissaallu kiisalu nunat suliniuteqarnerminni imminnut qanoq nakkutigisarnissaat pillugit maleruagassanik peqartoqalerpoq.

Taamatuttaaq nunanit suliffissuaqarfiusunit nunanut meriartorfiusunut silap pissusaanut tapersuisarnissaq pillugu aalajangersakkamik, nunat piitsut aniatitaasa annikillisinneqarnissaat pillugu pisussaaffeqalernerannut taartisiassaasunik Paris-imi Isumaqatigiissut imaqarpoq. Aalajangersakkanut tunngaviusussat aamma silap pissusiinut ikiorsiissutitut, nunat pisuut nunanut piitsuunerusunut aamma naalagaaffinnut silap pissusiinut ulorianartorsiornerusunut aningaasanik tunniussisarnissaasa aalajangersaaffigineqarnerat COP24-imi iluatsinneqarput.

Brexit

2016-mi juunip 23-ani Tului Nunaata innuttaasunik taasititsinermigut den Europæiske Unionimit aninissartik akuersissutigaat. Tului Nunaata Naalackersuisuisa den Europæiske Unionip traktatiani aalajangersagaq 50 aallaavigalugu Tului Nunaata EU-llu ukiuni marlunni, avissaarnissaq anguniarlugu isumaqatigiinniarnert aallartippaat. Pilersaarutit malillugit Tului Nunaata EU-mik suleqateqarneq 2019-mi martsip 29-anni qimassavaa.

Piffissaq ulloq taanna tungaanut isumaqatigiinniarnernut piffissatut atorpeqassaaq, neriutigineqarporlu avissaarnissamik isumaqatigiissuteqartoqarumaartoq Tului Nunaata EU-llu akuerisinnaasaannik. Maanna Brexitip atuutilernissaanut qaammatit marluinnangortut, isumaqatigiissutillu akuersissutigineqareertussaagaluartoq, suli Tului Nunaannit susoqassanersoq annertuumik nalornissutigineqarpoq. Piffissami 2017-mit 2019-mut Tului Nunaat EU-lu amerlasooriarlutik isumaqatigiinniarnert. Isumaqatigiissusiorniarnermi aporfii annerpaartaat tassaasimavoq Nordirlandip Irlandillu akornanni killeqarfik, nuna taaneqartoq kingulleq EU-mut ilaasortaavoq. Brexit piviusunnigoreerpat Irland tassaassaaq kisiartaalluni EU-mut ilaasortaajunnaarsimasumut killeqarfilik, Nordirland/Tului Nunaat,

siunissami nunat killeqarfiinut nakkutilliinissamut apeqqutinik pilersitsisusoq. Tamanna ajornartorsiortitsivoq, Irlandip qeqertaani nunat taakku marluk imminnut sorsunnikuupput, tassani killeqarfik ajornartorsiutaasimalluni, tamannalu 1998-imi Tallimangornermi Tannaartumi I s u m a q a t i g i i s s u t e q a r n i k k u t e q q i s s e q a t i g i i t t o q a r s i m a l l u n i . 2018 novemberip 25-anni Tului Nunaata isumaqatigiinniartitai EU-lu isumaqatigiissutissatut siunnersuummik marlunnik

immikkoortulimmik siunnersuuteqarput. Immikkoortoq siulleq quppernernik 585-nik qupperneqarpoq, aninissamut isumaqatigiissutissamut siunnersuutaalluni, inatsisitigut pituttugaalluni, siunissamilu EU-mi innuttaasut Tului Nunaanni atugassarititaasut pillugit, aammalu tului nunaanni innuttaasut EU-mi najugaqartut pillugit, aammalu illuatungeriit aningaasatigut pisussaaffii pineqarlutik. Isumaqatigiissutissatut

siunnersuut aamma Nordirlandip Irlandillu killeqarfiisa qanoq ingerlanneqarsinnaanerannut aaqqiissutissamik siunnersuummik imaqarpoq. Isumaqatigiissutissatut siunnersuummi Nordirlandimut aaqqiissutissavimmik nassaartoqanngilaq, massakkumuugallartorlu ”backstop”-itut aaqqiigallartoqarluni.

Backstop-ip qulakkeerpaa killeqarfik ammaannassasoq, aammalu Tului Nunaat tamaat EU-llu akitsuusiiffeqatigiittut inissisimaannassasut. Tamanna Tului Nunaata EU-p avataaniikkaluarpalluunnit, tamannalu pisinnaavoq malittarisassat arlallit atuutilersinnerisigut, Tului Nunaatalu EU-mit anereerneratigut niueqatigiinnikkut isumaqatigiissuteqartinnagit. Taakku saniatigut avissaarnissamut isumaqatigiissutissatut siunnersuummi EU-p Tului Nunaatalu aningaasaqarnikkut pisussaaffinik suliaqartoqarpoq, tassani allassimalluni Tului Nunaat EU-mut 39 mia. pundinik tapiissuteqassasoq. Immikkoortup aappaa EU-p Tului Nunaatalu siunissami attaveqatigiinnissaanut politikikkut isumaqatigiissutaavoq.

EU-mi nunat ilaasortat tungaannit 2018-ip naalernerani isumaqatigiissutissatut siunnersuut akuersissutigineqarpoq, arsarlu tului arsaaffiannut tunniunneqarluni, tassani isumaqatigiissutissatut siunnersuut akuerineqassanersoq aalajangerneqassalluni.

Qulaani isumaqatigiissutissatut siunnersuut pineqartoq Tului Inatsisartuinit (underhusimit) 2019 januarip 15-anni pilersaarutit malillugit taasissutigineqartussaavoq. EU-p tungaannit erseqqissaatigineqarpoq isumaqatigiissutissatut siunnersuut anguneqarsimasoq isumaqatigiissutini isumaqatigiinniutigineqarsinnaasuni pitsaanerpaasoq, EU-llu tungaanut allanik aallertoqaqqissinnaanngitsoq. Taamaattorli isumaqatigiissutissatut siunnersuut tului inatsisartuinit (underhus) siunnersuut ersarissumik itigartitsissutigineqarpoq, 432-it itigartitsisut, 202-llu akuersisut, tassanilu Irlandip qeqertaasaanut apeqqut annerpaamik aporfiusuulluni.

Ullup tulliani partiip Labourip May-imut naalakkersuisuinullu tatiginnikkunnaarnermik taasititsinissamik kissaatigaa. May tatiginnikkunnaarnermik taasititsinermik taasineramik 19-inik aniguivoq, taamaalilluni Brexitimut suliaq ingerlaannarsinnaanngorluni. Piumasaqaataasorli tassaavoq Brexitimut ingerlavissamik nutaamik pilersaarut B-mik taasamik saqqummiussasooq, tamannalu isumaqatigiissutissatut siunnersuutip tului inatsisartuinit (underhus) itigartitsissutigineranit ullut suliffiusut pingasut qaangiutsinnagit pissaaq. 2019 januarip 21-ani pilersaarut B Mayip saqqummiuppaa, isornartorsiuisuisalu oqariartuutigaat siunnersuut tassaasoq pilersaarut A allatut ilusililaaginnarlugu atoqqitaq. Taamaattorli pilersaarut B-mut tunngatillugu Mayip neriorsuutigaa ingerlanermi tusaaniarnerunissaq, inatsisartuni (underhus) politikikkut illuatungiliuttut EU-mit aniniarluni suliaqarnermi oqaasissaqartitaanerunissaat annertusissasoq. Tamanna isumaqarpoq isumaqatigiissutissatut siunnersuut annertuumik itigartitsissutigineqaraluartoq suli iluatsinniarlugu misileraasoq. Mayittaaq Tului Nunaata aninissaanut ulluliussap allanngortinnissaanut itigartitsivoq, naak tamanna EU-mit aklerlilerneqanngittoq. Siunissaq Brexitimut tunngatillugu eqqortumik takorlooruminaappoq, aqqutinullu assigiinngitsunut sangutinissaa suli periarfissaavoq. Brexit

isumaqatigiissutitaqanngitsoq suli periarfissaavoq - "no-deal"-mik taajorneqartoq. Tamanna pissaaq Tului Nunaat EU-lu 2019 martsip 29-at tikitsinnagu illuatungeriillutik isumaqatigiissummik akuerisaasumik peqartigatik. Aammattaarli ullup killiliussaasup martsip 29-ata kingusinnerusumut nuutsinneqarsinnaanera periarfissaavoq, tassani tuluit politikeriisa isumaqatigiissutissatut siunnersuutip imassaata isumaqatigiissutiginissaata imaluunniit ingerlaasissamik isumaqatigiissuteqarnissaata tungaanut - tamanna EU-mit akuerineqarsinnaappat. Aammattaaq suli periarfissaavoq inatsisartunut nutaamik qinersisinnaaneq, imaluunniit Brexitimut nutaamik taasisitsinissamik nalunaaruteqartoqarsinnaanera, periarfissaavorlu suli, naak ilimanarpallaanngikkarluartoq, Tului Nunaata EU-miiginnartoq.

2019 martsip 29-at sioqqullugu EU-p Tului Nunaatalu isumaqatigiissutissatut siunnersuutip imasaanik isumaqatigiissuteqartoqassappat (tuluit inatsisartuini (underhus) taasinissaq tulleg januarip 29-ani pissaaq), ikaarsaariarnissamut piffissaq atuutilissaaq. Ikaarsaariarnermi piffissaq 2019 martsip 30-anit 2020 decemberip 31-anut atuutissaaq. Piffissami tassani siunertaavoq siunissami EU-p Tului Nunaatalu akornanni attaveqatigiinnerup inissinnissaat pillugit isumaqatigiinniarnit naammassineqarnissaat – pingaartumik niueqatigiinnermi pissutsit aalisarnermullu isumaqatigiissutissaq eqqarsaatiginerullugit.

Ikaarsaariarnermi piffissap taamatut isikkoqarneranut, tassa 2020 decemberip 31-ata tunganoornerata peqqutaa tassaavoq, EU-p ukiuni arlalinni aningaasatigut sinaakkutaa - ukiuni arfineq-marlunnut aningaasatigut inatsisaa atorunnaassammat.

Ingerlaneq pillugu kalaallit tungaanit malinnaaqqissaartoqarpoq, Kalaallit Nunaata EU-mik niuernikkut sinaakkutigisaa aamma Tului Nunaannut maannakkut niuernikkut sinaakkutitut atorneqarmat. Taakku saniatigut Tului Nunaat Kalaallit Nunaannik aalisarnikkut EU-mi suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutaannut ilaavoq, Brexitillu kingorna tassunga ilaajunnaarnissaa ilimanarluni. Illuatungaatigullu Tului Nunaat nunanngussaaq aalisarnermi immamik sinerialittut inissisimasooq, tamannalu Kalaallit Nunaata inissisimaneratut inissisimanerussalluni, siunissamilu Tului Nunaata Kalaallit Nunaatalu illugiillutik aalisarnikkut isumaqatigiissuteqarnissaannut qanillisaataasinnaavoq.

Kisianni massakkumut killiffiliussagaanni – Tului Nunaat piffissaarutilerpoq, Tului Nunaat aalajangerteriaqalerpoq, taamaaliunngippallu "piffissap" aalajangerumaarpaa Tului Nunaata Brexitimut tunngatillugu qanoq pisoqassanersoq.

Qaqortumi, Igalikumi Qanisartuunilu Policy Dialogue

Aggustip 22-nit 24-nut tungaanut 2018-mi Europa-Kommissionip Namminersorlutik Oqartussallu tassa Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilageeqarnermullu Naalackersuisoqarfik, Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfik, Inuusutissarsiornermut Nukissiuuteqarnermullu Naalackersuisoqarfik Nunanullu Allanut Naalackersuisoqarfik Bruxellesimi Sinniisoqarfik aqutigalugu Qaqortumi ukiut affakkaartartumik policy dialoguemik ataatsimiipput. Saniatigut aamma Kommune Kujalleq, Kommuneqarfik Sermersooq Qeqqata Kommunalu peqataapput.

Ilinniartitaanermut, aningaasaqarnermut makromik, pisortallu pisiortuisarnerinut aalajangersakkut pillugit saqqummiussinerit eqqaassagaanni, kommunit kommuniminni pissutsit suliniutitillu saqqummiuppaat. Saqqummiussinerit nuna tamakkerlugu ineriartornerit takutippaat, taavalu aamma kommunini ataasiakkaanni pissutsit. EU-p suleqatigiinnissamik isumaqatigiissutip Nunat imarpiup akianiittut nunasiaataasimasullu aaqqissuussinerat siunissami ataatsimuulernissaannut pilersaarutaat Europa-Kommissionip saqqummiuppaat.

Aappariit Lund Qanisartuumi savaatillit

Nunatta sinniisuutitaat Policy Dialoguemi malinnaalluarput

Ullut pingasut ataatsimiinnerini nunaqarfimmut Igalikumut takusaasoqarpoq, tasanilu savaateqarfimmi atuarfimmi pissutsit EU-mit tikeraartut takuvaat. Qaqortumut uteriartornermi savaateqarfimmi Qanisartuuni takusaanissamut periarfissaqarpoq, tasanilu angerlarsimaffimmi atuartitsineq ingerlanneqarpoq.

2018-mi Nunatsinni ilinniartitaanermut suliaqarnermut EU-mit aningasatigut 30,4 mio.euromik, tassa 226 mio.kr. missaannik, taperneqarpoq.

Vivian Motzfeldtip Bruxellesimi tikeraarnera

Ulluni 18.-20. juli 2018 Ilinniartitaanermut, Kulturimut, Ilageeqarnermut Nunanullu allanut Naalackersuisuusooq Vivian Motzfeldt EU-mi sinniisuutit qaffasissumik inissisimasut ataatsimeeqatiginiarlugit aammalu Kalaallit Nunaat pillugu Kalaallit Nunaannilu politikikkut pingaarnersiukkat pillugit isumasioqatigiinnissaq pillugu Bruxellesimiippoq.

Juulip 18-ani Naalackersuisuusooq EU-p Brexit pillugu isumaqatiginninniarnermi Pisortaq Michel Barnier ataatsimeeqatigaa. Ataatsimiinnermi ilaatigut Kalaallit Nunaata Brexit pillugu soqutigisai arajutsineqanginnissai anguniassallugit siunertaavoq. Taamatuttaaq Kalaallit Nunaannut tunngassutilinni illuatungeriilluni ilisimatitseqatigiinnissaq siunertaavoq, taamatullu EU-p Brexit pillugu suliniutaasa killiffisiornissai siunertaallutik.

Naak Michel Barnierip Kalaallit Nunaata soqutigisai isumaqatiginninniarnermi ilaatinneqarnissai neriorsuutigisinnaangikkaluarai ataatsimut isigalugu Kalaallit Nunaata oqariartuutai inissisimaneralu paasilluarsinnaavai, Tuluit Nunaallu isumaqatiginninniarnermi Barnierip qaqqinniarlugit oqaatigai.

Vivian Motzfeldtip juulip 19-anni Bruxellesimi isumasioqatigiinnermi ornigarneqarluartumut pingaarnertut oqalugiartuuvoq, Kalaallit Nunaata Bruxellesimi Sinniisoqarfiannit aaqqissuunneqartumik ilaseqatigiinnermik malitseqartinneqartumik.

Naalackersuisuusimasooq Vivian Motzfeldt Brexit pillugu isumaqatiginninniarnermi Pisortaq Michel Barnier ataatsimeeqatigivaa.

Isumasioqatigiinnermi Vivian Motzfeldtip Kalaallit Nunaata politikikkut pingaarnersiugaai aammalu EU-mut attaveqarneq pillugit saqqummiussivoq, taamatullu EU-mut ilaasortaangikkaluarluni annertusisamik suleqateqalersinnaaneq Naalackersuisut soqutiginiartillugu aamma oqariartuutigaat. Taakku saniatigut Vivian Motzfeldtip Issittumi ineriartornerit iserfigai. Kalaallit Nunaanni Issittumilu attaveqatiginneq ineriartornerlu

pillugit Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfiup pisortaanera Kenneth Høegh ilassuteqarluni paasissutissanik saqqummiussivoq.

Vivian Motzfeldtip Avatangiisinut Imarsiornermut Aalisarnermullu (arferit, puisit Issittorlu ilanngullugit) Europa-Kommissæri Karmenu Vella isumasioqatigiinneq sioqqullugu ataatsimeeqatigaa. Ataatsimiinnermi Naalackersuisup Europa-Kommissærillu aalisarnermut arfanniarnermut aammalu puisinik eqqusseqqusinnginnermi Inuit ilaatinneqannginnerat pillugit eqqartuippat. EU-mi siumut isigisumik Issittumi sulinermi pingaarnersiuneq aamma eqqartorneqarpoq. Pingaartumik Issittumi nunat aningaasalersuinissaminni pingaarnersiugaat pillugit nalunaarusiaq Arctic Stakeholder Report ukioq manna saqqummersoq aallaaviginerullugu. Ataatsimiinnerit pingaarutillit immikkut taasariallit ilagaat Nunat tamaalaat akornanni suleqatigiinnermut Ineriartortitsinerimullu Europa-Kommissærimik Neven Mimicamik ataatsimeeqateqarnek. Kommissær Mimicamik ataatsimeeqateqarnek maanna pisunut attuumassutilerujussuarmik qulequtaqarpoq, suleqatigiinnissamik isumaqatigiissutissaq nutaaq pillugu isumaqatigiinniarnert aammalu suleqatigiinnermut isumaqatigiissutip OLT-mut isumaqatigiissummut ataatsimoortinneqarluni allaqqalernissaa aallartinneqarsimammat. Ataatsimiinnermi Vivian Motzfeldtip siunnersuutigineqartumut Kalaallit Nunaata ernumassutai soqutigisaalu pillugit oqariartuuteqarnissaminut periarfissaqarpoq, Neven Mimicalu nassuiaavoq soq taamatut ataatsimoortitsiniartoqarnialernersoq.

Ulluni pingasuni tikeraarnermini Vivian Motzfeldtip aamma NATO-p allaffisuaqarfia nutaaq takusarnissaanut periarfissaqarpoq, tassanilu danskit, norskit, islandermiut canadamiullu NATO-mi aallartitaat naapippai isumannaallisaaneq illersornermullu ineriartornerit kingulliit pillugit paasissutissiinneqarluni.

Bruxellesimi Aalisarnermut Joint Committeemi ataatsimiinneq

Novembarimi 2018-mi, Nunarput EU-llu ukiut affakkaarlugit Aalisarnermut Suleqatigiinnissamik Isumaqatigiissutip ataani Joint Committeemik ataatsimiippat. Isumaqatigiissutip ataani EU-p aalisakkat assigiinngitsut eqqarsaatigalugit pisassiissutinik pissarsisarpoq, aningaasanillu taartisianik 119. mio.kr. missaanni ukiumut Nunatsinnut akiliisarpoq.

Europa-Kommissionimit Imarsiornermut Aalisarnermullu General-Direktorati, DG MARE, EU-mut sinniisuvoq. Saniatigut EU-mi nunat ilaasortaasut soqutiginnittut sinniisui peqataasarpoq, soorlu Frankrig, Tuluit Nunaat, Tyskland, Danmark allallu EU-p issiaqatigisarpaat.

Nunatsinnit Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinerimullu Naalackersuisoqarfik Naalackersuisoqarfinit sinniisuutitaqartunit aqutsisuupput. Aningaasaqarnermut Naalackersuisoqarfik, soorlu aamma Nunanut Allanut Naalackersuisoqarfik Bruxellesimi Sinniisoqarfik aqutugalugu ataatsimiinnermi peqataapput ikiuillutillu.

Pinerit tamaasa joint committeemik ataatsimiittoqaraangat Pinngortitaleriffik peqataasarpoq, aalisakkallu assigiinngitsut amerlassusaat ikiliartornersut amerliartornersulluunniit tunngavigalugit pisassiissutit qanoq annertutigissanersut pillugit siunnersuisarlutik. Saniatigut aamma Nunatta aalisarnermit inuussutissarsiortunit sinniisut peqataasarput.

Nunarput EU-llu akornanni pisassiissutit qanoq inissinneqassanersut pillugit isumaqatigiittoqarpoq, saniatigullu isumaqatigiittoqarpoq Aalisarnermut Suleqatigiinnissamik Isumaqatigiisummik p r o t o k o l i s s a a l l u u t a a t isumaqatigiinniniutigineqassasut 2021-mit atuutilertussanik. Isumaqatigiinninniarnert 2019-mi aallartinneqassapput naatsorsuutigineqarporlu 2020-mi naammassineqarnissaat.

Isumaqatigiinninniarnermi pisortat Isumaqatigiisut atsioraat.

Piffissami aggersumi pisussat

- Suleqatigiinnissamik Isumaqatigiisummut attuumassuteqartumik oqaloqatigiinnerit (Policy Dialogue): februaari & juuni 2019
- OLT-Forum: 25. februaari - 1. marsi 2019
- EU OCTA REX Workshoppi: marsi 2019
- Brexit: 29. marsi 2019
- Aalisarneq pillugu nuisitsineq: 7 - 9. maaji 2019
- Europap Inatsisartuinut qinersineq: 23.- 26. maaji 2019
- Aalisarneq pillugu Isumaqatigiisummut attuumassuteqartumik Joint Committeemi ataatsimiinneq: upernaag 2019
- EU Sustainable Energy Week: 17. - 21. juuni 2019
- EU Raw Materials Week: ukiaq 2019
- EU Issittumik soqutigisallit ataatsimeersuarnerat, Arctic Stakeholder Forum, Umeå: oktobari 2019
- Europa-Kommissioni nutaaq: 1. novembari 2019
- Arctic Future Symposium, Bruxelles: novembari 2019